

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. декана гуманітарно-педагогічного факультету

к. філософ. н., доцент

І.М. Савицька

» 06. 2021 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри стандартизації та сертифікації
сільськогосподарської продукції Протокол № 11 від 29

травня 2020 р.

Завідувач кафедри Сухенко В.Ю.

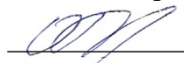
«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОПП «Професійна освіта.

(Аграрне виробництво, переробка

сільськогосподарської продукції

та харчові технології»

 (О. В. Васюк)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ЕКСПЕРТИЗА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА УПРАВЛІННЯ
ЯКІСЮ ПРОДУКЦІЇ ГАЛУЗІ»**

Галузь знань: 01 «Освіта / Педагогіка»

Спеціальність: 015 «Професійна освіта»

Спеціалізація: 015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»

Освітньо-професійна програма: «Професійна освіта. (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»

Факультет: Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: к.б.н., доцент Сілонов Н.Б.

Київ -2021

1. Опис навчальної дисципліни
**«Експертиза харчових продуктів та управління якістю продукції
галузі»**

Галузь знань, спеціальність, ОПП, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	01 «Освіта / Педагогіка»	
Спеціальність	015 «Професійна освіта»	
Спеціалізація	015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»	
Освітньо-професійна програма	«Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>Вибіркова</i>	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	—	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	—
Семестр	4	—
Лекційні заняття	<i>22 год.</i>	—
Практичні, семінарські заняття	<i>22 год.</i>	—
Лабораторні заняття	—	—
Самостійна робота	<i>76 год.</i>	—
Індивідуальні завдання	—	—
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	<i>6 год.</i>	—

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування у фахівців з якості знань стосовно принципів та методів стосовно вибору і застосування систематичних методик оцінювання ризиків та якості в системах менеджменту організації. Особлива увага звертається на забезпечення отримання інформації та проведення аналізу на доказовій основі для прийняття обґрунтованих рішень про те, як обробляти конкретні ризики і як здійснювати вибір серед можливих варіантів. Значення дисципліни полягає у формуванні знань та вмінь у студентів щодо практичного застосування методів забезпечення та управління якістю, що узгоджується з паспортом спеціальності «Якість, стандартизація, сертифікація». **Головні завдання курсу полягають:**

- засвоїти теоретичні засади методик оцінювання якості та оцінювання ризиків;
- ознайомити студентів із практичним досвідом організацій у застосування методів кваліметрії, статистики та методів оцінювання ризиків;
- вміти самостійно аналізувати складні виробничі ситуації, приймати й обґрунтовувати ефективні рішення у сфері управління якістю;
- навчитися застосовувати набуті знання на модельних і ігрових ситуаціях для вирішення питань, які виникають під час визначення контексту та оцінки ризиків;

Після вивчення дисципліни «Методи забезпечення та управління якістю» магістри повинні: **а) знати:**

- принципи застосування методів визначення чисельних значень показників якості продукції, збір та обробку даних для їх обчислення та встановлення вимог до точності таких обчислень;
- обґрунтування вибору та встановлення складу показників якості продукції, процесу, послуги, системи під час прогнозування та планування поліпшення якості;
- засади застосування єдиних методів і принципів вимірювання та оцінки рівня якості продукції для забезпечення репрезентованості та можливості зіставлення результатів оцінки;
- основні засади розуміння ризику і його потенційного впливу на цілі;
- ступені та типи ризиків, які розглядаються як допустимі, і про те, як обробляти неприпустимі ризики;
- як методи управління якістю впроваджуються в процеси організації;
- методи і методики, які використовують в управлінні організацією, та їх місце в процесі управління;

- як потрібно відобразити результати оцінювання ризиків в звітах та аналізувати. **б) вміти:**
- визначити контекст організації та групи ризиків для досягнення цілей;
- визначати ступінь та тип ризиків для організації, які розглядаються, як допустимі, та обробляти недопустимі ризики;
- впроваджувати методи управління якістю в процеси організації;
- проводити моніторинг та аналіз ризиків для управління компанією.
- вміти обрати метод оцінювання, який буде якнайточніше характеризувати наявний стан на підприємстві.

Набуття компетентностей: спеціальність Професійна освіта

Загальні компетентності (ЗК) ЗК3.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 4.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 7.Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 8.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 11.Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК) СК1.Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро-та міжнародному рівнях. СК 2.Здатність здійснювати професійну

діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами. СК 6.Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач. СК 7.Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.СК 10.Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів. СК 11.Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію. СК 12.Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення. СК 13.Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	семінар.	с.р.		лекції	Семінар.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1. Загальні засади та підходи в методології забезпечення та управління якістю								
Тема 1. Концепція вимірювання якості, кваліметрія.	2	1	1					
Тема 2. Міжнародні стандарти, щодо ризик-менеджменту та методів оцінювання ризиків: ISO 31000, ISO 31010	2	1	1					
Тема 3. Процес оцінювання ризику: визначення контексту, ідентифікація, аналіз, оцінювання.	5	2,5	2,5					
Тема 4. Моніторинг та аналіз оцінювання ризиків, застосування оцінювання ризиків на етапах життєвого циклу	5	2,5	2,5					
Модуль 2. Методи та методики забезпечення та управління якістю на основі ризикменеджменту								
Тема 1. Методи первинного аналізу: контрольні листи, попередній аналіз небезпек	5	2,5	2,5					
Тема 2. Допоміжні методи управління якістю: «Мозковий штурм», Метод «Делфі», SWIFT, HRA.	5	2,5	2,5					

Тема 3. Методи аналізу сценарію: аналіз першопричини, аналіз сценарію, оцінювання екологічного ризику, аналіз впливу на діяльність, аналіз «Дерева несправностей», аналіз «Дерева подій», причинно-наслідковий аналіз	5	2,5	2,5					
Тема 4. Методи функціонального аналізу: FMEA, FMECA, технічне обслуговування, направлене на забезпечення надійності, Аналіз паразитних ланцюгів, HAZOP, НАССР.	5	2,5	2,5					
Тема 5. Методи оцінювання мір управління: LOPA, «Галстук-метелик»	5	2,5	2,5					
Тема 6. Статистичні методи: Метод Маркова, імітаційне моделювання методом МонтеКарло, Байесов аналіз.	5	2,5	2,5					

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні засади кваліметрії: мета, завдання	10
2.	Вимоги стандартів ISO серії 31000 до оцінювання ризиків	10
3.	Практичне визначення контексту організації та розроблення моделі оцінки ризиків	8
4.	Застосування методів контрольних листів та попереднього аналізу небезпек	5
5.	Застосування методів «Мозковий штурм», Метод «Делфі», SWIFT, HRA	10

6.	Застосування методів Аналіз першопричини, Аналіз сценарію, Оцінювання екологічного ризику, Аналіз впливу на діяльність, Аналіз «Дерева несправностей», Аналіз «Дерева подій», Причинно-наслідковий аналіз	8
7.	Застосування методів FMEA, FMESA, технічне обслуговування, направлене на забезпечення надійності, Аналіз паразитних ланцюгів, HAZOP	5
8.	Застосування методів LOPA, «Галстук-метелик»	10
9.	Застосування Методу Маркова, імітаційного моделювання методом Монте-Карло, Байєсового аналізу	10

5. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються нормативні документи, наочне обладнання, комп'ютерні програми з відповідним програмним забезпеченням, наочні стенди, нормативні документи тощо.

6. Форми контролю

В Україні вже є багато прикладів реалізації системного підходу та застосування методів забезпечення та управління якістю шляхом розуміння та застосування підходів на основі ризикменеджменту. Разом з тим на багатьох підприємствах керівники за інерцією тримаються застарілих поглядів. Вони не використовують сучасні методи управління та, в результаті не можуть приймати рішення на основі фактів.

Комплекти питань охоплюють як теоретичний, так і практичний курс. Формою самостійної роботи студента є вивчення спеціальної літератури та виконання індивідуальних завдань.

Формою контролю з дисципліни є **курсний проект та іспит**.

Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно з положення «Про екзамени та заліки НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6 з табл.1.

Таблиця 1. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для курсового (роботи),	екзамену, проекту для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Слива Ю.В. Методичні вказівки до вивчення дисципліни “Методи забезпечення та управління якістю на написання курсового проекту” для денної та заочної форми навчання .- Київ: Видавництво НУБіП України.-2016.-150с.

14. Рекомендована література

1. БартонТ.Л., ШенкирУ. Г., УокерП.Л. Риск-менеджмент. Практика ведущих компаний. – Изд.: Вильямс. – 2008. – 208 с.
2. Бугрова С.М., Гук Н.М.Риск-менеджмент // Кемеровский технологический институт пищевой промышленности. Учебное пособие для студентов вузов. - Кемерово, 2005. – 132 с.
3. Дамодаран А. Стратегический риск-менеджмент. Принципы и методики. – Изд.: Вильямс. – 2010. – 496 с.
4. Дегтярева О.И. Управление рисками в международном бизнесе. Учеб.пособие. – М.: МГИМО-Университет, 2006.
5. Дегтярева О.И. Страновые риски в зарубежных операциях: методы анализа и оценки. М., Петроруш, 2003
6. Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посіб. – К.: ІВЦ – —200 с. Видавництво «Полісся»

7. Азаренкова Г. М. Аналіз моделювання і управління ризиком (в схемах та прикладах) : навч. посіб. / Г. М. Азаренкова. – Львів : Новий світ-2000, 2011. – 240 с.

Допоміжна

9. Андреева Т. Є. Ризик у ринковій економіці : навч. посіб. / Т. Є. Андреева, Т. Е. Петровська. – Х. : Бурун Книга, 2005. – 128 с.
10. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : [навч. посіб.] / Л. І. Донець. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
11. Івченко І. Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій : навч. посіб.
/ І. Ю. Івченко. – К. : ЦУЛ, 2007. – 344 с. 12. Кондрашихін А. Б. Теорія та практика підприємницького ризику (Авторизований доступ) : навч. пос. / А. Б. Кондрашихін, Т. В. Пепа. – К. : ЦУЛ, 2009. – 224 с. 13. Клименко С. М. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків : навч. метод. посіб.
для сам. вивч. дисц. / С. М. Клименко, О. С. Дуброва. – К. : КНЕУ, 2006. – 188 с.
14. Кузьмін О. Є. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, Г. Л. Вербицька, О. Г. Мельник. – Львів : Нац. ун-т «Лівівська політехніка», 2008. – 212 с.
15. Лук'янова В. В. Економічний ризик : навч. посіб. / В. В. Лук'янова, Т. В. Головач. – К. : Академвидав, 2007. – 464 с.
16. Мороз О. Оптимальне управління економічними системами в умовах невизначеності та ризику : монографія / О. Матвійчук, А. Мороз. – Вінниця : Універсум, 2003. – 177 с.
17. Останкова Л. А. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками : навч. посіб. / Л. А. Останкова, Н. Ю. Шевченко. – К. : ЦУЛ, 2011. – 256 с. 18. Сараєва І. М. Системне моделювання процесу ідентифікації підприємницьких ризиків : [монографія] / І. М. Сараєва; ПРРЕД НАНУ. – О. : Фенікс, 2007. – 188 с.
19. Старостіна А. О. Ризик-менеджмент: теорія та практика : навч. посіб. / А. О. Старостіна, В. А. Кравченко. – К. : Політехніка, 2004. – 200 с.
20. Ступаков В. С. Риск-менеджмент : учеб. пособие / В. С. Ступаков, Г. С. Токаренко. – М. : Финансы и статистика, 2007. – 288 с.

21. Управління підприємницьким ризиком / за заг. ред. д-ра екон. наук Д. А. Штефанека. – Тернопіль : Економічна думка, 1999. – 224 с.
22. Чорноморченко Н. В. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч.метод. посібник для сам. вивчення дисц. / Н. В. Чорноморченко, І. С. Іванова, Н. С. Приймак. – Львів : Магнолія-2006, 2010. – 260 с.
23. Шегда А. В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління : навч. посіб. / А. В. Шегда, М. В. Голованенко ; за ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2008. – 271 с.
24. Балабанов И. Т. Риск-менеджмент / И. Т. Балабанов. — М. : Финансы и статистика, 1996. — 192 с.
25. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві : монографія / В. В. Вітлінський, П. І. Великоіваненко. — К. : КНЕУ, 2004. — 480 с.
26. Гранатуров В. М. Аналіз підприємницьких ризиків: проблеми визначення, класифікації та кількісні оцінки : монографія / В. М. Гранатуров, І. В. Литовченко, С. К. Харічков ; за наук. ред. В. М. Гранатурова. — Одеса : Ін-т проблем ринку та екон.-екол. досліджень НАН України, 2003. — 164 с.
27. Гранатуров В. М. Ризики підприємницької діяльності: проблеми аналізу / В. М. Гранатуров, О. Б. Шевчук. — К. : Державне вид.-інф. агентство «Зв'язок», 2000. — 150 с. 5. Управління підприємницьким ризиком / [за заг. ред. д.е.н. Д. А. Штефаніча]. — Тернопіль : «Економічна думка», 1999. — 224 с.
28. Устенко О. Л. Теория экономического риска : монографія / О. Л. Устенко. — К. : МАУП, 1997. — 164 с.
29. Фомичев А. Н. Риск-менеджмент : уч. пособ. / А. Н. Фомичев. — М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К0 », 2004. — 292 с.
30. Хохлов Н. В. Управление риском : учеб. пособ. для вузов / Н. В. Хохлов. — М. : ЮНИТИДАНА, 1999. — 239 с.
31. Шегда А. В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління : навч. посіб. / А. В. Шегда, М. В. Головатенко. — К. : Знання, 2008. — 271 с.
32. 166AS/NZS Risk Management Standart4360:1999 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.riskmanagement.com.ua>.
33. Уткин Э.А., Фролов Д.А.Управление рисками предприятия/ Э.А. Уткин, Д.А.Фролов / Учебно-практическое пособие. - М.:ТЕИС,2003. - 247с

34. Чернова Г. В. Практика управления рисками на уровне предприятия. - СПб.: Питер, 2000.
35. Човушян Э. О., Сидоров М. А. Управление риском и устойчивое развитие. - М.: издательство РЭА, 1999.
36. Човушян Э. О. Экономические принципы обеспечения безопасности и управления риском в предпринимательской деятельности // Автореф. дис. на соиск. учен. степ. к.э.н. - СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 1996.
37. Чумак В. А. Система управления рисками инвестиционно активного предприятия // Автореф. дис. на соиск. учен. степ. к.э.н. - СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2002.